

MÔ HÌNH TỔ CHỨC GIÁO DỤC HƯỚNG NGHIỆP TẠI TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG NGUYỄN THỊ MINH KHAI, THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH.

• ThS. PHẠM ĐĂNG KHOA

Trường THPT Nguyễn Thị Minh Khai

TP. Hồ Chí Minh

Ai cũng biết rằng được sống và được làm công việc mình yêu thích, thành đạt và cống hiến cho xã hội bằng chính công việc đó là một niềm hạnh phúc của mỗi cá nhân. Tuy nhiên, trong cuộc sống, không phải ai cũng có thể tự hướng nghiệp hoặc được hướng nghiệp một cách khoa học và may mắn được theo đuổi một nghề phù hợp với năng lực, sở thích và nhu cầu của xã hội.

Từ năm học 2009-2010, chương trình phân ban đã chính thức được triển khai đại trà, bao gồm bộ môn hoạt động giáo dục hướng nghiệp. Điều này cho thấy xã hội đã có cái nhìn chính xác hơn, quyết liệt hơn về tầm quan trọng của công tác giáo dục hướng nghiệp (GDHN) cho học sinh (HS) trong nhà trường phổ thông.

Tuy nhiên, qua 3 năm học thí điểm và 1 năm học đại trà, có thể nhận thấy hoạt động GDHN trong trường phổ thông vẫn còn nhiều bất cập do nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan. Nhìn chung, các trường phổ thông vẫn còn tự lực cánh sinh là chính, việc tổ chức thực hiện công tác GDHN chưa được quan tâm đúng mức của xã hội như các tổ chức xã hội-nghề nghiệp, các doanh nghiệp, đoàn thể, chính quyền địa phương.. và gia đình.

1. Thực trạng quản lý GDHN tại trường trung học phổ thông (THPT) Nguyễn Thị Minh Khai, TP.HCM

Nắm rõ chủ trương của ngành giáo dục trong việc đẩy mạnh công tác GDHN trong trường phổ thông, Ban giám hiệu trường THPT Nguyễn Thị Minh Khai rất quan tâm đến phương pháp tổ chức thực hiện và kết quả đạt được của công tác GDHN trong trường. Công tác GDHN đã được nhà trường thực hiện từ nhiều năm qua nhưng từ 4 năm học gần đây, trường đã đẩy mạnh đầu tư nâng chất và lượng của công tác GDHN, chủ động lên kế hoạch

thực hiện với sự phối hợp nhiều nguồn lực trong và ngoài trường như: giáo viên (GV) chủ nhiệm, GV bộ môn, các đoàn thể, phụ huynh HS, các báo đài, các tổ chức giáo dục ngoài nhà trường, chính quyền địa phương... Cụ thể như:

- Giao GV chủ nhiệm tổ chức thực hiện bộ môn "Hoạt động GDHN" lớp 10, 11, 12 xuyên suốt năm học. Điểm đánh giá bộ môn không được tính vào điểm trung bình chung của HS.

- Giao Ban GDHN, Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và các tổ bộ môn tổ chức các hoạt động ngoại khóa có liên quan đến hướng nghiệp: thi thiết kế bảng tin hướng nghiệp, thi viết blog hướng nghiệp, tham quan các nhà máy, xí nghiệp, trường nghề, làng nghề, thi sưu tầm, tìm hiểu về các trường đại học, cao đẳng, trung học chuyên nghiệp trong cả nước. Nội dung hoạt động có sự liên tục và kéo dài trong suốt 3 năm đối với mỗi khối.

- Vào cuối học kì I, ban giám hiệu trực tiếp gặp gỡ phụ huynh HS khối 12 để tư vấn, giải đáp thắc mắc cho phụ huynh về tuyển sinh hàng năm.

- Hàng năm, nhà trường phối hợp với các báo Thanh niên, Người lao động, Tuổi trẻ tổ chức các ngày hội tư vấn hướng nghiệp, tư vấn tuyển sinh. Mời chuyên viên cao cấp của Bộ Giáo dục và Đào tạo về trường giải đáp thắc mắc cho HS.

- Giao cho bộ phận học vụ hướng dẫn HS khối 12 làm hồ sơ thi đại học, cao đẳng.

2. Mô hình phối hợp các nguồn lực trong và ngoài nhà trường phục vụ công tác GDHN

Để thực hiện được những nội dung hướng nghiệp nêu trên, tập thể sư phạm nhà trường đã tập trung vào tam giác giáo dục bao gồm 3 đối tượng: gia đình, nhà trường và xã hội; cố gắng huy động mọi nguồn lực trong và ngoài nhà trường để phục vụ hiệu quả nhất công tác GDHN của trường.

- *Đối với gia đình:* nhà trường không chỉ làm công tác hướng nghiệp cho HS mà còn cho cả phụ huynh HS thông qua gặp gỡ trực tiếp với ban giám hiệu, GV chủ nhiệm, giúp phụ huynh HS hiểu được tầm quan trọng của công tác GDHN và có nhận thức đúng đắn và khoa học khi tư vấn cho con. Bên cạnh đó, nhà trường cũng mời một vài phụ huynh HS giỏi nghề giao lưu, hướng nghiệp cho HS, truyền lửa đam mê nghề nghiệp cho HS ngay khi còn ngồi trên ghế nhà trường.

- *Đối với nhà trường:* nhà trường đã tập huấn cho GV chủ nhiệm và triển khai thực hiện bộ môn hoạt động GDHN lớp 10, 11, 12 từ năm học 2006-2007 đến nay. Ngoài ra, nhà trường đã tạo sự phối hợp nhịp nhàng và hiệu quả giữa các đoàn thể, GV bộ môn, GV chủ nhiệm.

- *Đối với xã hội:* trường THPT Nguyễn Thị Minh Khai thực hiện "Xã hội hóa công tác GDHN có chọn lọc", tức là phối hợp các nguồn lực bên ngoài như các báo, đài, các tổ chức giáo dục để tổ chức ngày hội tư vấn hướng nghiệp thường niên. Mời các trường đại học mà HS trường Nguyễn Thị Minh Khai đặc biệt quan tâm, không mời tràn lan, đại trà. Tổ chức giao lưu với cựu HS thành đạt trong nghề, truyền đam mê thành đạt trong nghề nghiệp và các lời khuyên hữu ích cho HS khi bước vào thế giới nghề nghiệp.

Mô hình trên được Ban giám hiệu đầu tư thực hiện và quản lý với phương thức gồm 3 bước như sau:

Bước 1: thành lập ban GDHN tham mưu cho hiệu trưởng trong mọi công tác liên quan đến hướng nghiệp.

Bước 2: lập kế hoạch chiến lược GDHN kéo dài 5 năm và lập kế hoạch GDHN xuyên suốt trong cả năm học cho cả 3 khối, chú ý đến sự phối hợp nhịp nhàng giữa các tổ bộ môn, các đoàn thể, tránh trùng lặp nội dung hoạt động. Kết hợp hoạt động ngoại khóa của các tổ bộ môn với công tác GDHN cũng như huy động mọi nguồn lực phục vụ công tác này.

Bước 3, Ban giám hiệu thường xuyên kiểm tra, đánh giá, rút kinh nghiệm tổ chức với các đối tượng tham gia vào quá trình GDHN của nhà trường, từng bước nâng cao chất lượng của công tác GDHN.

3. Kết quả thực hiện

Qua 4 năm thực hiện theo mô hình quản lý hoạt

động GDHN trên, ban giám hiệu đã đánh giá và tổng hợp được 4 điểm mạnh và 6 mặt hạn chế của mô hình, từng bước cải tiến, đưa mô hình ngày càng hiệu quả hơn.

3.1. Điểm mạnh:

Nhà trường đã cung cấp cho HS tương đối đầy đủ thông tin về nhu cầu nhân lực của địa phương, các ngành nghề, các trường đại học, cao đẳng mà HS trường THPT Nguyễn Thị Minh Khai quan tâm. Ngoài ra, nhà trường cũng đã tổ chức cho HS làm một số trải nghiệm hướng nghiệp, giúp HS hiểu rõ bản thân (tâm lý, năng lực, hứng thú nghề nghiệp...).

Hơn 95% HS khối 12 tự tin khi chọn nghề, từ đó chọn trường để đăng kí dự thi một cách khoa học và có trách nhiệm với sự lựa chọn của mình.

Đa số HS đã định hướng được rằng đại học không phải là con đường duy nhất đi đến thành công. Hàng năm vẫn có hơn 5% HS khối 12 đăng kí dự thi vào các trường cao đẳng, trung cấp chuyên nghiệp.

Nhà trường đã tạo được uy tín và sự tin tưởng với phụ huynh HS, tạo được bầu không khí hướng nghiệp gần gũi, khoa học và hiệu quả trong tập thể GV và HS toàn trường: mỗi GV, mỗi phụ huynh HS là một tư vấn viên, mỗi HS là một tuyên truyền viên về hướng nghiệp.

Nhà trường đã tập trung được mọi nguồn lực (trong và ngoài nhà trường) cho công tác GDHN, là cầu nối cho HS và các trường đại học, cao đẳng

3.2. Hạn chế:

Cho đến nay, nhà trường vẫn chưa có hệ thống kiểm tra đánh giá công tác GDHN một cách khoa học và toàn diện.

Còn thiếu đội ngũ làm công tác tư vấn hướng nghiệp chuyên nghiệp. Bên cạnh đó, GV chủ nhiệm tổ chức thực hiện bộ môn hoạt động GDHN như là một công tác kiêm nhiệm nên một số ít GV còn chưa đầu tư đúng mức cho hoạt động này.

Trong 3 năm học thí điểm chương trình phân ban (2006-2007, 2007-2008, 2008-2009), Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định thực hiện 27 tiết hoạt động GDHN/năm học. Riêng năm học 2009-2010, năm học chính thức thực hiện đại trà chương trình phân ban thì bộ môn hoạt động GDHN chỉ còn 9 tiết/năm học. Điều này cho thấy thời gian dành cho bộ môn đã bị thu hẹp, gây không ít khó khăn cho việc chuyển tải đầy đủ nội dung bộ môn này, chưa nói đến việc thực hiện các hoạt động ngoại

khóa khác có liên quan đến hướng nghiệp.

Một số ít GV còn chưa quan tâm đúng mức cho công tác GDHN, cho rằng đó là chuyện của HS và gia đình.

Cơ sở vật chất phục vụ công tác GDHN còn yếu và thiếu: thiếu các loại máy móc kiểm tra sức khỏe, tâm lí; Các test trắc nghiệm tâm lí, năng lực, hứng thú nghề nghiệp còn ít, khó triển khai rộng khắp và không đủ thời gian, nhân lực để tổ chức thực hiện, thống kê, đánh giá chính xác.

Một số phụ huynh HS và một bộ phận HS vẫn chưa xem trọng công tác GDHN trong trường phổ thông, chủ yếu theo đuổi “nghề hot”, bận bịu lôi kéo hoặc do bị cha mẹ ép buộc.

4. Bài học kinh nghiệm

Từ những điểm mạnh và điểm yếu nêu trên, trường THPT Nguyễn Thị Minh Khai đã rút ra được bài học kinh nghiệm trong quá trình tổ chức quản lí công tác GDHN của nhà trường, bao gồm 6 điểm như sau:

- Bộ Giáo dục và Đào tạo cần sớm ban hành hệ thống kiểm tra đánh giá công tác GDHN trong trường phổ thông, hỗ trợ mạnh mẽ hơn nữa cơ sở vật chất, nhân lực chuyên trách công tác hướng nghiệp trong trường phổ thông.

- Ban giám hiệu phải lãnh đạo thường xuyên, nhất quán và có kế hoạch thực hiện xuyên suốt năm học, dành cho cả 3 khối.

- Phải thành lập ban hoạt động GDHN, trực tiếp tham mưu cho ban giám hiệu và là đầu mối tập hợp các nguồn lực trong và ngoài nhà trường để cùng thực hiện hiệu quả công tác GDHN.

- Xã hội hóa công tác GDHN có chọn lọc, không làm tràn lan, không làm bề nổi.

- Cần đầu tư đúng mức cho cơ sở vật chất phục vụ công tác GDHN.

- Ban giám hiệu phải đẩy mạnh “tư vấn” cho GV chủ nhiệm và cả GV bộ môn để GV có đủ nhiệt huyết và kinh nghiệm thực hiện tốt công tác GDHN. Bên cạnh đó, khuyến nghị Bộ Giáo dục và Đào tạo có sự quan tâm đúng mức về số tiết được hưởng thêm cho công tác kiêm nhiệm này.

Trong thời gian tới, nhà trường tiếp tục thực hiện mô hình quản lí GDHN với các định hướng sau:

Một là: tiếp tục đẩy mạnh tuyên truyền về tầm quan trọng của công tác GDHN nói chung và bộ môn hoạt động GDHN nói riêng trong phụ huynh HS, GV và HS của nhà trường.

Hai là: tiếp tục đẩy mạnh xã hội hóa công tác GDHN có chọn lọc, có chiến lược GDHN cho HS ít nhất trong vòng 3 năm học.

Ba là: đầu tư cho HS làm các test trắc nghiệm hướng nghiệp đầy đủ hơn. Ứng dụng công nghệ thông tin nhiều hơn trong tư vấn hướng nghiệp.

Bốn là: tiến tới đào tạo học sinh có kĩ năng tự hướng nghiệp, hướng nghiệp suốt đời như là một khía cạnh của giáo dục kĩ năng sống trong trường phổ thông.

Công tác GDHN luôn đóng vai trò quan trọng đối với sự thành đạt và hạnh phúc của mỗi cá nhân, đặc biệt, có ảnh hưởng không nhỏ đến sự nghiệp công nghiệp hóa – hiện đại hóa đất nước. Trong bối cảnh đó, việc tìm ra và áp dụng một mô hình quản lí GDHN phù hợp, khoa học là hết sức cần thiết. Mô hình của trường THPT Nguyễn Thị Minh Khai- TPHCM là một ví dụ tham khảo, nhằm giúp công tác GDHN ngày càng chất lượng và đạt hiệu quả cao, góp phần nâng cao sự nghiệp giáo dục toàn diện cho HS của ngành giáo dục nước nhà.

TÀI LIỆU THAM KHẢO CHÍNH

1. Trường THPT Nguyễn Thị Minh Khai, TPHCM, *Kế hoạch chiến lược 5 năm, 2009*.
2. Trường THPT Nguyễn Thị Minh Khai, TPHCM, *Kế hoạch năm học 2006-2007, 2007-2008, 2008-2009, 2009-2010*.
3. Trường THPT Nguyễn Thị Minh Khai, TPHCM, *Kế hoạch hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp và hướng nghiệp năm học 2006-2007, 2007-2008, 2008-2009, 2009-2010, 2009*.
4. Phạm Tất Dong (chủ biên), Đặng Danh Ánh, Nguyễn Dục Quang (2005), *Hoạt động giáo dục hướng nghiệp 10, 11, 12: Sách giáo viên, 2005*.
5. Đặng Danh Ánh, *Góp phần tìm hiểu cơ sở pháp lí về GDHN ở Việt Nam*, TC Khoa học Giáo dục, số 40 (2009).

SUMMARY

Based on the practice of career guidance at the Nguyen Thi Minh Khai upper secondary school (HCM City) the author discusses the model for coordinating school internal and external resources for career advising, they are: family, school and society; from this outcomes and lessons have been made for improving the model for managing career advising.